

«ЗА ЩО МИ
ЛЮБИМО
БОГДАНА?..»

→ 4

ПЕРШИЙ КОНГРЕС
УКРАЇНЦІВ КРИМУ:
ЙОГО МІСЦЕ ТА РОЛЬ У
ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ

→ 5

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 46
17.11.2017

www.svitlytsia.in.ua

16 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ УКРАЇНИ

всі бойові функції морських піхотинців.

За Гетьманату Українська Держава намагалася створити власні потужні збройні сили, зокрема військово-морський флот. Тоді до його складу з Чорноморського флоту Росії у спадок увійшло десятки кораблів, зокрема шість авіаносців, вісім лінкорів. А також дві дивізії – морська та десантна: перша перебувала на фронті Першої світової у гирлі Дунаю, а друга, десантна, готувалася до висадки на Босфорі та захоплення Константинополя.

Але з падінням Гетьманату Скоропадського вся ця теоретично красива структура пішла в небуття і Директорії довелося створювати все з нуля. Гуцули стали першими, наддніпрянці – другими. Практичне формування регулярних частин морської піхоти розпочалося в березні 1919 року... в Коломиї. Крок командування пояснювався простою логікою: до Гуцульського полку зараховували тих, хто служив у Австро-Угорському флоті, а головне – навички горян, котрі в мирному житті професійно займалися сплавом лісу, виявилися корисними для морського десанту. Та висаджуватися на ворожі береги їм не довелося – бойові дії точилися глибоко на суходолі.

Українські Військово-Морські сили відновилися з проголошенням незалежності держави. У лютому 1992 року 880-й батальйон морської піхоти Чорноморського флоту присягнув на вірність Україні. Команду-

**«КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ» –
ПАПЕРОВЕ
ВІКОНЦЕ В ТАКИЙ
БЛИЗЬКИЙ
І ЯСКРАВІЙ
СВІТ УКРАЇНИ!**

Шановні читачі і передплатники! Передплачайте нашу газету на 2018 рік для себе, своїх друзів, своєї школи чи бібліотеки! **Передплатний індекс – 90269, вартість річної передплати – 304,52 грн., на 6 місяців – 153,56 грн.** Оформити передплату можна як через Інтернет, для цього потрібно зайти на сайт ДП «Преса», де подана детальна інформація, так і в будь-якому відділенні «Укрпошти». Передплативши нашу газету, ви зробите свій маленький внесок у справу повернення рідного Криму!

ДЖЕДАЇ У ЧОРНИХ БЕРЕТАХ

Без морських піхотинців не є боездатним жоден військовий флот світу. «Завжди вірні!» – гасло українських морпів. Вони завжди вірні Україні, і сьогодні – на передовій.

**ВАЛЕРІЙ
ВЕРХОВСЬКИЙ,
ЯРОСЛАВ
САМОВИДЕЦЬ**

З майже двох сотень країн світу сто п'ятдесят мають вихід до моря, а це означає, що у випадку війни вони або зазнають нападу на узбережжя, або висувають флот до ворожих берегів. І жоден військовий флот світу не може повноцінно здійснювати операції без піхотних підрозділів. Для захисту свого берега, висадки на берег країни-супротивника,

абордажу ворожих кораблів тощо потрібна спеціальна підготовка та оснащення, тому ще кілька століть тому у провідних морських державах почали виникати особливі підрозділи: морські солдати, морські стрільці, морські десантники – коротше кажучи, морська піхота.

Традиції українських морпів беруть початок у козацьких походах на Крим і Туреччину. Українські ко-

заки були не лише вправними вершниками. Поки є Чорне море, воно було, є та буде частиною сфери українських інтересів. Козацькі чайки виходили у море, а наші козаки здійснювали зухвалі рейди, висаджувалися на чужі береги і захоплювали у відкритому морі кораблі одного з наймогутніших тогочасних флотів – флоту Османської імперії. Тобто здійснювали

вання ЧФ розформувало цей батальйон.

Батальйон морської піхоти, що отримав номер 1-й, створено з нуля 1 липня наступного, 1993 року, в Севастополі, а за два місяці, 1 вересня – у Феодосії виник 41-й батальйон морської піхоти. Вони навчалися висаджуватися з десантних кораблів, що налічувалися у складі ВМС: «Костянтин Ольшанський» і «Кіровоград», а також корабля на повітряній подушці «Донець».

→ 3

НАШ АРХІВ: ІВАН ЛИПА – КОЛИШНІЙ ЖИТЕЛЬ КЕРЧІ

→ 6

АКЦІЯ

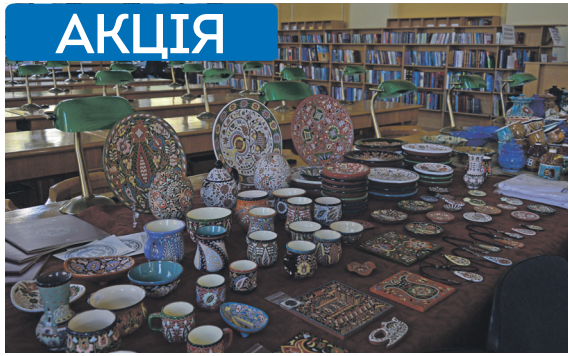

ФОТО: ТЕТЯНА МУСТІПАН

РУКА ДОПОМОГИ ДІТЯМ

Сьогодні на тимчасово окупованій території АР Крим близько 100 дітей залишилися без своїх батьків, заарештованих владою Російської Федерації.

ТЕТЯНА МУСТІПАН

11 листопада у Національній парламентській бібліотеці України на підтримку кримських дітей з родин політв'язнів відбулася благодійна акція «Рука допомоги». Ініціаторами проведення заходу виступили Меджліс кримськотатарського народу та громадська організація «Кримська родина». До організації заходу долучилися державні й громадські організації. Акція відбулася за підтримки офісу Уповноваженого Президента України у справах кримськотатарського народу М. Джемлева, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України.

Метою заходу стала підтримка маленьких кримчан, що переживають тяжкі часи свого життя. До уваги гостей

були представлені фотовиставка родин сучасних кримськотатарських політв'язнів, майстер-класи з гончарного мистецтва, з плетіння кримськотатарського національного символу «тамга», з виготовлення національного жіночого головного убору «фес», а також кримськотатарські та українські національні сувеніри, книжки, солодощі, дитячі саморобки та малюнки.

Після окупації Криму кількість дітей, що залишаються без батьків, постійно зростає. Благодійна акція «Рука допомоги» проводиться вже вчетверте. Організатори різними способами намагаються зібрати кошти для дітей, чий батьки перебувають за ґратами.

У рамках заходу відбувся аукціон з продажу капелюха Джемали, в якому вона була на «Свробаченні-2016». Початкова ціна лоту становила 2000 гривень, викупив його колишній мешканець Севастополя за 2500 гривень.

Всі зібрані кошти будуть направлені на допомогу дітям з родин кримських політв'язнів.

КРИМСЬКИЙ РЕПОРТАЖ
МИКОЛИ СЕМЕНИ

Нещодавно в Києві побачила світ книга «Кримський репортаж. Хроніки окупації Криму 2014-2016 рр.» кримського метра української журналістики Миколи Семена. Як відомо, у вересні цього року окупаційним «судом» м. Сімферополя його було засуджено до 2,5 років позбавлення волі умовно з заборобою займатися публічною діяльністю впродовж трьох років.

КНИГА

ІГОР СВІТЛИЧАНІН

Книга була видана накладом у 1000 примірників з ініціативи кримського проекту Української редакції Радіо «Свобода» «Крим.Реалії», за часткової фінансової підтримки Міністерства інформаційної політики України. Видавцем стало Національне газетно-журнальне видавництво.

«Ця книга, – зазначається у передмові, написаній Мустафою Джемелевим, – всебічний репортаж безпосередньо з місця подій тривалістю у два перших роки анексії Криму, пропущений через сприйняття цих подій автором, Миколаю Семеном. Вона відрізняється якість, які переконують у правдивості викладеної інформації. По-перше, це системний аналіз усіх галузей життя Криму за ці два роки. Автор аналізує події у політиці, економіці, міжнародних відносинах, освіті та охороні здоров'я, курортній та інформаційній сфері та інших галузях безпосередньо вслід за подіями, які відбуваються, що підкуповує щирістю та неупередженістю. По-друге, розвиток подій у 2017 році підтверджує, що криза, в яку втягнула Крим анексія

2014 року, тільки посилюється...».

За словами шеф-редактора кримського проекту Української редакції Радіо «Свобода» «Крим.Реалії» Володимира Притули, «ця книга – не просто збірник яскравих і гострих текстів, опублікованих у 2014-2016 рр. на сайті «Крим.Реалії», це – цінні свідчення очевидця драматичних історичних подій, свідка злочинів і зрад. Це – факти, які автор пропустив через своє серце. Це – те, чим жили він і тисячі кримчан у перші роки окупації. Півострів накрив інформаційний морок, і російська репресивна машина намагається погасити навіть найменші інформаційні вогниці. Ця книга – факел, який запалив журналіст Микола Семена. І його вже не погасити...».

ДАЙДЖЕСТ

У 2018 РОЦІ В КРИМУ ОБІЦЯЮТЬ ВПРОВАДИТИ СОЦІАЛЬНУ НОРМУ СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРИКИ

Наступного року в окупованому Криму має бути скасована блокова система тарифів на електрику, що спричинить зростання тарифів.

У прес-службі кримського «комітету з питань цін і тарифів» зазначають, що наразі завершується робота над формуванням пропозицій щодо т. зв. соціальної норми споживання, відтак до кінця року має стати відомо, яку кількість кВт/год буде встановлено для неї і за яким тарифом. Таким чином окупаційна «влада» сподівається уникнути зростання соціальної напруги. Соціальну норму планується впровадити з 1 січня 2018 р. На цей час близько третини мешканців Криму споживають до 100 кВт/год.

«ВЛАДА» СЕВАСТОПОЛЯ ВІДЗВІТУВАЛА ПРО ЗМЕНШЕННЯ ПРОТЕСТНОЇ АКТИВНОСТІ МЕШКАНЦІВ МІСТА БІЛЬШ НІЖ УЧЕТВЕРО

«Владі» Севастополя вдалося з початку року зменшити протестну активність мешканців міста у 4 рази. Таку заяву зробив «директор департаменту суспільних комунікацій» Іван Чихарев.

«Вирішення питань здійснюється шляхом конструктивного діалогу представників влади та громадськості», – заявив «чиновник». Як доказ він навіть статистику, згідно з якою у 2015 році було організовано 102 публічні заходи протестного характеру, у 2016-му – 59, а цього року – 23.

ПРОКУРОР АРК НАГОЛОСИВ НА ЧИСЛЕННИХ ФАКТАХ УТИСКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ПІВОСТРОВІ
З часу окупації Криму Росією Прокуратура АР Крим фіксує численні факти порушення на півострові прав людини на освіту, зокрема на навчання рідною мовою. Про це 9 листопада, у День української писемності та мови, розповів прокурор АРК Гондуз Маме-

дов, додавши, що окупаційна «влада» Криму прагне знищити ідентичність українців.

За його словами, в рамках розпочатої прокуратурою кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого ст. 438 КК України, розслідуються факти закриття в Криму україномовних загальноосвітніх навчальних закладів, класів, цілих курсів з української мови та літератури, історії України у вищих навчальних закладах, неотримання внаслідок дій окупаційної влади дипломів про освіту тощо. «У День української писемності та мови хочу побажати усім українцям ніколи не зазнавати порушення вашого права розмовляти, навчатися та навчати рідною мовою!» – додав Гондуз Мамедов.

СІМФЕРОПОЛЬСЬКА «ТАВРІЯ» ЗДОБУЛА ПЕРЕМОГУ НАД ОДЕСЬКОЮ «РЕАЛ-ФАРМОЮ»

11 листопада під час 21 туру чемпіонату 2-ї ліги, що відбувся на стадіоні «Машинобудівельник», господарі поля – сімферопольська «Таврія» – здобули вперше перемогу над ФК «Реал-Фарма» (Одеса) з рахунком 3:1.

Голами відзначилися півзахисники Вадим Воронченко (37 хв., пенальті) і Максим Логвиненко (81 хв.) та нападник Дмитро Жиганов (на 3-й хвилині додаткового часу).

УКРАЇНСЬКІ ПЛАВЦІ ВИБОРОЛИ ТРИ НАГОРОДИ КУБКУ СВІТУ У ПЕКІНІ: ДВІ З НИХ ЗДОБУВ СЕВАСТОПОЛЕЦЬ АНДРІЙ ГОВОРОВ

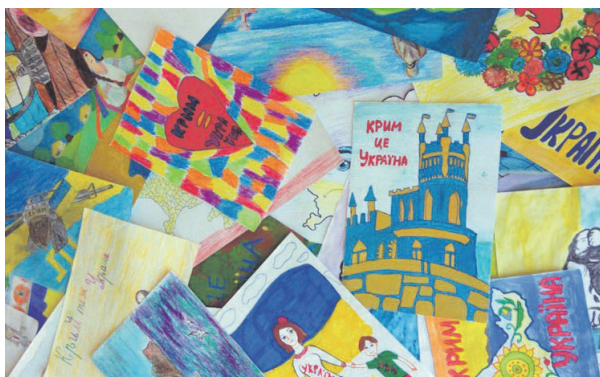
Українські спортсмени Андрій Говоров та Михайло Романчук виграли три медалі на етапі Кубка світу з плавання у Пекіні.

Говоров двічі став призером на коротких дистанціях: у плаванні вільним стилем на 50 метрів він здобув «бронзу», а у батерфляї на такий же дистанції – «срібло», поступившись олімпійському чемпіону Лондона-2012 Чаду ле Кло з Південно-Африканської Республіки. Михайло Романчук став третім на 400-метровці вільним стилем, поступившись двома спортсменами з Китаю.

УВАГА! КОНКУРС

ГО «КРИМСЬКА ГРОМАДА» ОГолошує ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС ДИТЯЧИХ ТА ЮНАЦЬКИХ МАЛЮНКІВ «МІЙ КРИМ!»

Організатори звертаються до всіх, хто бажає долучитися до проведення конкурсу, з проханням надсилати малюнки до 30 листопада 2017 року на e-mail: krum_ua@ukr.net або поштою на адресу: 14000, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 70 для ГО «Кримська громада» з позначкою: Конкурс «Мій Крим!».

16 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ УКРАЇНИ

1

Весна 2014 року показала, хто є хто: хто присягав Батьківщині, а хто – квартирі, для кого служба – це вияв патріотизму, а для кого – можливість носити престижну чорну форму. Оскільки морська піхота України вся була зосереджена в Криму, саме вона, як і Військово-Морські сили в цілому, мусила починати майже з нуля.

**ВАЛЕРІЙ ВЕРХОВСЬКИЙ,
ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ**

ФОТО З ВІДКРИТАХ ДЖЕРЕЛ

ДЖЕДАЇ У ЧОРНИХ БЕРЕТАХ

На той час лишалося лише два підрозділи цього роду військ – 501-й батальйон у Керчі та 1-й батальйон у Феодосії. Як і інші частини Збройних Сил України, обидва батальйони були заблоковані російськими загарбниками. Морпіхи трималися цілий місяць. Патріотичні кримчани (головним чином кримські татари) підтримували військових, доставляли воду та харчі. 24 березня кримський «Беркут» намагався увірватися до розташування 1-го батальйону. Однак «беркутня», так би мовити, «доотримала» від морської піхоти те, чого їй не дали на Майдані.

Загалом після прийняття Міністерством оборони України рішення про передислокацію на материкову частину України вийшло близько двохсот морських піхотинців – тобто третина особового складу цих двох батальйонів. Дехто, відмовившись полишити півострів, вчинив принаймні чесно та звільнився зі служби. Тих, хто перейшов до лав російської морської піхоти, вже чекають всілякі «сирії»...

1-й батальйон тепер розташувався у Миколаєві, а 501-й – у Бердянську. Тепер до складу української морської піхоти увійшли ще 137-й та 500-й батальйони. Вони несуть варту на сторожі морських берегів Батьківщини, а головне – воюють на найпівденнішому краї східного фронту, на Азовському узбережжі, поблизу Маріуполя... Напередодні Дня морської піхоти ми поспілкувалися з одним із тих морських піхотинців, хто не зрадив присягу і продовжує служити Батьківщині на материковій частині України. Це – Владислав Ягелло, экс-командир взводу 1-го феодо-

сійського окремого батальйону морської піхоти, а нині – командир взводу – офіцер-вихователь навчальної роти у Київському військовому ліцеї ім. Івана Богуна.

– Пане Владиславе, Ви були одним з тих, хто не зрадив присягу в буремному 2014 році. За наявною інформацією, морських піхотинців, які відмовилися переприсягнути, відтак змушені були покинути Крим і виїхати на материкову частину України, було 200 осіб. Як зараз згадуєте про ті часи?

– Під час виходу з півострова я обіймав посаду командира взводу, але деякий час виконував обов'язки командира 1-ої роти морської піхоти. Зараз, коли вже минуло більш ніж три роки, спогади є, але вони якісь уже «сірі, двокольорові». Але тоді я прийняв, напевно, перше і найважливіше рішення у своєму житті. За весь час з 24 березня 2014 року я жодного разу не пошкодував, що зробив не той вчинок чи прийняв невірне рішення. Всі, хто вийшов з Криму, мають совість. Для них мораль – це не пусті слова. І справа далеко не в порушенні законо-

давчих актів, а у ставленні до самого себе. Як я з цим буду далі жити? Як я буду дивитись в очі батькам, які виховували мене?

– Відомо, що в березні 2014 р. українські морпіхи з Керчі провели футбольний матч з військовими РФ, які прибули до Криму з Каспію і заблоку-

вали їхню частину. Чи доводилося морпіхам з Феодосії спілкуватися з військовими РФ, які блокували вашу частину?

– Особовий склад нашого батальйону неодноразово брав участь у парадах на День перемоги в Севастополі, на навчаннях спільно з особовим складом 810-ї бригади морської піхоти РФ (перші тижні вони блокували наше військове містечко). В перші дні військовослужбовцям 810-ї бригади морської піхоти РФ наші тиловики виносили гарячий чай.

– Наскільки несподіваними для Вас стали дії військових РФ, які, знявши шеврони і розпізнавальні знаки, блокували українсько-військові частини? Як далеко, на Ваш погляд, вони могли зайти у разі рішучої відсічі з боку наших військових?

– Все було несподівано. І вони не знімали шеврони, не замальовували номери на бронетехніці. Всі знали, хто перебуває по зовнішньому периметру частини. Якби на територію АР Крим не було переміщено додаткових сил РФ, то... Все одно була б війна і війна на роки.

– Як Ви особисто переживали часи окупації Криму?

– Спочатку ніхто нічого не розумів, не вірилося, що таке може статися. Думки були, дуже багато думок. Тоді вважав, що немає вірної відповіді на всі запитання та немає вірного рішення, а з часом усе стало на свої місця. Хвилювання було за батьків, за особовий склад. Та всі ці хвилювання були в собі. Кожен командир не має права показати підлеглим

свою слабкість чи невпевненість. Коли приходив додому раз чи два рази на тиждень, мене зустрічала мати та плакала. На що я казав, що не треба сирість у домі розводити, все ж добре, всі живі. Майже чотири тижні чекав конкретних вказівок з боку вищого командування.

– Що для Вас особисто означає морська піхота України?

– Морська піхота – це на все життя, це стан душі. Це – братство, така собі велика сім'я. І, до речі, ми трішечки поламали плани окупантів, вони не думали, що будемо триматись. Надіялись, що день-два і майорітиме там трикольоровий, але ні – «За рідну Батьківщину, до останньої краплі нашої червоної крові!».

– Чи багато уродженців Криму переїхало на материкову частину України і зараз служить у лавах морської піхоти?

– Не багато, але вони є. Розумієте, тут питання двояке. Якщо ти прожив десять або більше років у Криму та маєш свою оселю, в тебе є родина, діти ходять у школу, – то вже і є твій дім. От таких ще більше. З іншого боку, скільки там залишилось людей, у яких на материковій частині живуть батьки? До яких вони більше не потраплять. От тут вже сумно.

– Пане майоре, відомо, що кримські морпіхи ще в 2014-му були задіяні у виконанні завдань у зоні проведення АТО. Під час несення служби в зоні проведення АТО Ви зазнали травми, у зв'язку з чим відбулося Ваше переведення на посаду командира взводу – офіцера-вихователя навчальної роти ліцеїстів. Чи легко дається робота на новій посаді?

– Переведення мене до Києва у ліцей було спричинено і станом здоров'я, і тим, що тут живуть дружина і син. Виконувати обов'язки на посаді командира взводу не важко, адже чоловіки, не важливо скільки їм років, мають потреби одні й ті ж самі. Будь то хлопак 16-17 років чи дядько 40 років, усе одне й те ж саме. Тільки у хлопців енергії набагато більше.

– Чи спілкуєтесь з колишніми колегами по службі, які залишилися в Криму? Якщо так, то чи не шкодують вони про прийняте в 2014 році рішення?

– Ні з ким не спілкуюсь. Взагалі. Мені байдуже, шкодують вони чи ні. Це їхнє рішення і їм з ним жити.

«ЗА ЩО МИ ЛЮБИМО БОГДАНА?..»

КРИМСЬКІ РЕАЛІЇ

20 жовтня кримська преса повідомила, що у Сімферополі розпочалася реконструкція скверу імені Богдана Хмельницького. До 10 грудня було обіцяно впорядкувати паркову зону – замінити бордюри, вкласти нову тротуарну плитку, зробити озеленення, почистити пам'ятника гетьманові та замінити мармур.

СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

Також було оголошено, що у сквері з'являться нові лавочки та ліхтарі, а поруч буде розташовано оновлений майданчик для сміття з контейнерами. Довкола зони відпочинку поставлять куту огорожу, замінять дорожнє покриття, а для безпеки додатково встановлять бетонні напівсфери, що обмежуватимуть рух. 5 жовтня повідомлялося, що «департамент міського господарства» сімферопольської «адміністрації» обрав виконавця робіт у сквері Хмельницького: ТОВ «ГЕС» погодилося впорядкувати територію за 8,2 мільйона рублів (близько 3,7 млн гривень).

Ще у 2016 р., за результатами моніторингу стану об'єктів культурної спадщини у Криму, в «департаменті адміністративно-технічного контролю» серед пам'ятників, що потребують реставрації, було зазначено й сімферопольський пам'ятник Богданові Хмельницькому, в основі якого було помічено тріщину. Тоді ж «голова адміністрації» Сімферополя доручив терміново розпочати ремонт пам'ятника, встановленого ще у 1954 р. На початку цього року сквер Хмельницького, який до окупації Криму перебував у занедбаному стані (люби, Боже, правду), почали приводити до ладу: відновили лавки й урни та пофарбували дерева, а разом з ними – і погруддя гетьмана, зокрема сувій з написом «С Россией навеки», який свого часу затирали небайдужі громадяни.

У середині жовтня цього року в стінах окупаційної «державної ради республіки Крим» її «голова» Володимир Константинов близькознірськи відгукнувся про де-

Не під тими прапорами Богдан гетьманував... Січень 2017 р.

...та й «козаки» перед ним тепер не ті... Січень 2017 р.

Скільки ж триватиме це «навеки»? Січень 2017 р.

які видатні українські постаті. «Символічно, що серед історичних персонажів, які стали іконами й символами незалежної України, нема переможців. Це – пантеон невдах, які зазнали нищівної історичної життєвої по-

разки. Зрадник Мазепа, який помер у вигнанні й ганьбі, заїдений вошами. Антисеміт Петлюра, вбитий у Парижі єврейським месником. Фашист і кат Бандера, який також скінчив життя на чужині», – заявив він тоді.

Що вдієш – подібні особи мають свій «пантеон» наших національних героїв, у якому не останнє місце посідає «національний герой України і Росії» Богдан Хмельницький, що «воз'єднав Малоросію з Росією-матінкою, здійснивши відвічні прагнення українців». Ось і «спікер» кримського окупаційного «парламенту» висловлює переконання, що «гарантом української незалежності може бути лише Росія»: мовляв, усі успішні історичні діячі «малоросійського походження» пов'язані з «нашою спільною», себто російсько-окупаційною, історією. «Тільки у просторі "русько-го міра" український народ може розраховувати на збереження і розвиток своєї державності», – цинічно заявляє «голова» кримської «держради». Раніше, на початку року, він зробив чергове «відкриття»: виявляється, Переяславська Рада об'єднала «всі слов'янські народи» (!) у той період, коли вони піддавалися «найлютішій агресії, що мала єдину мету – розірвати слов'янське братерство»; на додачу він заявив, що дата цієї події «завжди була дуже важливою для кримчан як символ спротиву та прояву російського духу». Лекцію Константинова доповнив тогочасний «голова» Сімферопольської «міської ради» Віктор Агеев, який назвав прийняте у 1654 р. рішення частини козацької старшини про військовий альянс з Росією, витлумачений у Кремлі як «воссоєдіненіє русскіх земель», «єдино правильним» і «необхідним для

збереження слов'янської культури та спільної історії».

У січні «День Переяславської Ради» в Сімферополі святкували аж два дні, – розпочавши урочистим мітингом і покладанням квітів до пам'ятника Хмельницькому та подячним молебнем у кафедральному соборі УПЦ МП в Сімферополі і продовживши виставкою творчих робіт «Війна і мир очима дітей Донбасу», «форумом слов'янської єдності» «З Росією навеки» та іншими «цікавинками». Окрасою програми стали гастролі ватажків «ДНР» і «ЛНР» Олександра Захарченка, Ігоря Плотницького, Дениса Пушиліна та Володимира Дегтяренка. Напередодні під час пресконференції у Сімферополі «голова Донецької народної республіки» Олександр Захарченко заявив, що на півострові, з якого пішло хрещення Русі, має зібратись «нова Переяславська рада» з проголошенням «возз'єднання України та Росії» – неодмінно за його участі. «Давайте у Сімферополі сядемо і підпишемо або до Херсонесу поїдемо», – запропонував «державний діяч», який цієї миті, вочевидь, подумки бавився з гетьманською булавою. Дивно, але ніхто не відгукнувся.

До окупації Криму Росією українська громада півострова фактично не проводила жодних заходів біля пам'ятника гетьману «об'єднувачу»: центральним об'єктом як до, так і після анексії Криму був і є пам'ятник Шевченкові, біля якого наразі збирається як українські патріоти, так і «русскіє укрАїнци». Лише у жовтні 2015 р. кілька активістів Українського культурного центру в Криму (УКЦ) вирішили покласти квіти до пам'ятника Хмельницькому з нагоди Дня українського козацтва, однак були затримані окупаційними «правохоронцями» і відвезені на двогодинний допит до «центру з протидії екстремізму». Того ж дня «поліціянти» взяли в облогу пам'ятник Шевченкові, до якого патріоти вночі принесли квіти.

Якщо на окупованій території впорядковуються ті чи інші пам'ятники, та ще й поспіхом – значить, це комусь для чогось потрібно. Ось і тепер, за «височайшим повеленієм», погруддя Хмельницького чиститься, полірується і фарбується, а територія довкола нього прибирається та відновлюється. Можливо, відбувається приготування сцени для якої-небудь «другої Переяславської ради»?..

ДО 25-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ ПРОВЕДЕННЯ

(ПРОДОВЖЕННЯ)

ЧАСТИНА 2.
ТВОРЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ
ГРОМАДИ КРИМУ

Після проголошення незалежності України та історичного референдуму 1 грудня 1991 року, на якому кримчани 54,2% голосів її підтвердили, ще не знешкодженими кадебістськими структурами та імперсько-шовіністичними силами на півострові відбувається створення різноманітних галасливих російських організацій, «русских общин» та «казачьих союзов». Ефективно протидіяти їм та відстоювати в Криму державницькі інтереси могла лише об'єднана та добре структурована українська громада. Тому вже у перші місяці після доленосного для України і Криму грудневого референдуму визріла ідея проведення об'єднаного зібрання кримських українців.

ПЕТРО ВОЛЬВАЧ

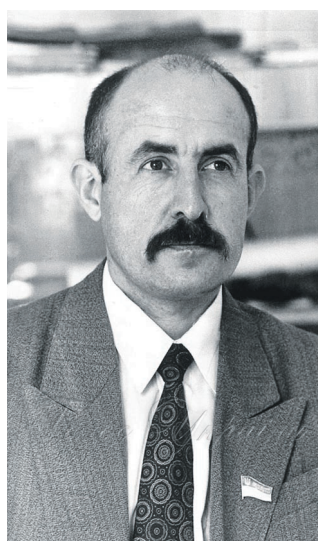
Ця ідея неодноразово виголошувалась на зборах Товариства української мови, у просвітанських організаціях, місцевих осередках Народного Руху та національно-демократичних партій. Проте найвагомим поштовхом для організації Першого всекримського конгресу українців стало проведення в Києві, напередодні святкування першої річниці незалежності України, Першого всесвітнього форуму українців, на який з'їхалися численні делегації української діаспори з усіх куточків світу. Необхідно зазначити, що саме цей велелюдний Всесвітній форум українців став ідео-

Мітинг Народного Руху України в Сімферополі

ПЕРШИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КРИМУ:

ЙОГО МІСЦЕ ТА РОЛЬ У ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ

Микола Поровський

логічною базою і для української громади Криму, яка на той час перебувала у стадії формування.

Варто зауважити, що важливу роль у консолідації кримських українців та у згуртуванні роз'єднаних українських організацій відіграв створений за підтримки національно-демократичного крила в українському парламенті – «Народної ради» громадський комітет «Крим з Україною». Його очолив один із наймолодших і найактивніших народних депутатів, член «Народної ради», член пар-

ламентського комітету з питань нацбезпеки та оборони Микола Поровський. Під його керівництвом по всьому Криму діяла розгалужена мережа залучених з материкової України активістів, авторитетних учених, діячів культури, письменників, журналістів, митців. Ці групи не займалися канцелярсько-бюрократичною роботою, а перенесли свою діяльність у трудові колективи, зустрічалися з керівниками районів, міст, очільниками промислових підприємств, колгоспів та радгоспів. Відповідна робота проводилась також серед військових та у підрозділах Військово-Морських сил України як у самому Севастополі, так і в інших місцях дислокації українського флоту.

Сподіваюся, що сам Микола Поровський як творець цього комітету і його багатолітній голова колись сам розповість про досить плідну діяльність цієї структури. Думаю, що вичерпну інформацію може також надати і відомий кримський підприємець-меценат і громадський діяч Юрій Колесніков, який також стояв біля витоків цієї організації. Саме він, як мені видається, разом із Миколою Поровським очолював і організаційний комітет з проведення Конгресу українців Криму. У той час ми ще не знали, що Перший конгрес українців Таврійської губернії провели ще восени 1917 року, а Перший конгрес українських організацій Криму відбувся влітку 1918 року. Отже, Конгрес українців Криму, проведений нами у жовтні 1992 року, в уже незалежній

Україні, за хронологічними канонами був другим і став спадкоємцем того велелюдного Конгресу кримських українців 1918 року.

На жаль, через втрату архіву, який залишився в окупованому Росією Криму, сьогодні мені важко реанімувати хронологію підготовки Всекримського конгресу українців, склад організації та питання, обговорювані на робочих засіданнях. Добре знаю, що проросійська Верховна Рада АРК, перетворена у березні 1991-го у незаконний спосіб з обласної Ради, не наважилась блокувати це зібрання, оскільки ним опікувалися члени парламентської «Народної Ради». До того ж багато народних депутатів з цього об'єднання також зголосилися взяти участь у цьому заході.

Влітку 1992 року комітет «Крим з Україною» ініціював створення з кримських патріотично налаштованих учених Всекримське товариство вчених «Крим з Україною». Досить показово, що установчі збори проходили в актовій залі Сімферопольського райвиконкому. На перше зібрання прибули представники майже з усіх наукових установ та вищих навчальних закладів Криму. Величезну роль в організації Товариства вчених «Крим з Україною» відіграв представник комітету, київський громадський діяч Сергій Кудря. Упродовж кількох місяців він об'їздив усі кримські наукові установи та виші й особисто зустрівся не лише з їхніми очільниками, але й з працівниками. Тому і представництво учених на цьому зібранні

було досить авторитетним. Зібрання вчених обрало керівні органи, було вирішено створити осередки товариства в усіх наукових установах та навчальних закладах. Першим головою товариства обрали завідувача кафедри алгебри ТНУ, професора Володимира Ігнатенка. Мене призначили його заступником. Невдовзі голова через надмірне навантаження та підступну хворобу передав свої повноваження мені. Товариство я очолював майже до 2010 року.

Як витвір комітету «Крим з Україною» Товариство вчених з аналогічною назвою відіграло велику роль у державотворчих процесах у Криму в найскладніший період нашої незалежності. Авторитету організації надавало входження до товариства відомих кримських науковців: професорів Василя Чирви, Петра Гарчева, Олександра Кужеля, Петра Підгородського, Петра Киричка, Євгена Регушевського, Олександра Диканя, Адольфа Ліщука і особливо голови Кримської філії НАН України, академіка НАН України Валерія Беляєва.

Важливі звернення науковців до кримського населення, озвучені не лише в ЗМІ, але і з трибуни кримського парламенту, не раз охолоджували гарячі голови місцевих сепаратистів та галасливих російських пропагандистів. Тож є всі підстави стверджувати, що створена комітетом наукова структура стала серйозною перпоною для проросійських сил у кримському парламенті, які ще у перші роки незалежності намагалися відірвати Крим від України. Проте це була лише одна із відомих сфер діяльності комітету «Крим з Україною». Не меншу державотворчу роботу комітет виконував у військових підрозділах Криму та у МВС України. Тож комітет «Крим з Україною» і створене ним однойменне Товариство вчених відіграли велику роль і у підготовці Всекримського конгресу українців.

У ТОЙ ЧАС МИ ЩЕ НЕ ЗНАЛИ, ЩО ПЕРШИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ТАВРІЙСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ ПРОВЕЛИ ЩЕ ВОСЕНИ 1917 РОКУ, А ПЕРШИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ КРИМУ ВІДБУВСЯ ВЛІТКУ 1918 РОКУ. ОТЖЕ, КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КРИМУ, ПРОВЕДЕНИЙ НАМИ У ЖОВТНІ 1992 РОКУ, В УЖЕ НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ, ЗА ХРОНОЛОГІЧНИМИ КАНОНАМИ БУВ ДРУГИМ І СТАВ СПАДКОЄМЦЕМ ТОГО ВЕЛЕЛЮДНОГО КОНГРЕСУ КРИМСЬКИХ УКРАЇНЦІВ 1918 РОКУ

ДАЛІ БУДЕ...

13 ЛИСТОПАДА – РІЧНИЦЯ СМЕРТІ ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО І ПОЛІТИЧНОГО ДІЯЧА, ПИСЬМЕННИКА, ЛІТЕРАТУРНОГО КРИТИКА, МЕДИКА ІВАНА ЛИПИ.

Олександрівська чоловіча гімназія у м. Керчі, де навчався Іван Липа

НАШ АРХІВ

«Іван Липа (1865–1923), з професії лікар, основник... конспіративного товариства «Братство тарасівців», що ставило своєю метою досягнення самостійності України. В 1893 р. організацію тарасівців було розгромлено, й Ів. Липа опинився у в'язниці. З постановом Української Держави він бере активну участь в її будівництві як письменник і видавець, потім як міністр віросповідань (1919) і міністр здоров'я (1921)». Так писав В. Дорошенко про особистість Івана Липи у часописі української діаспори «Новий Час» від 24 травня 1937 року.

З. КОВАЛЮК,
КЕРІВНИК ОРГКОМІТЕТУ
КЕРЧЕНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Ще далі з того ж часопису: «Треба пам'ятати, що саме Липа з гуртком своїх товаришів-однолітків започаткував новітній політичний рух на Великій Україні. Це ж від них іде т. зв. «свідоме українство», що прийшло на зміну колишньому «українофільству» з його національно-дводушністю...».

ІВАН ЛИПА – КОЛИШНІЙ ЖИТЕЛЬ КЕРЧІ

Будинок у Винниках, в якому жив Іван Липа

У нашій літературі – львівському журналі «Дзвін» ч. 1, січень 1990 р., у статті «Один із тарасівців», подано: «Поет, прозаїк, видавець, громадсько-культурний діяч. Вірші здебільшого підписував псевдонімом Петро Шеліст. Друкувався у періодичних виданнях: «Зоря» (тут дебютував

у 1892 р.), «Літературно-науковий вісник», альманахах, антологіях і збірниках – «За красою» (1903), «Акорди» (1903), «Розвага» (1905–1906), «Досвітні вогні» (1903), «Українська муза» (1909), упорядкував і видав альманах «Багаття» (Одеса, 1905). Був співробітником київських видань – сатиричного

журналу «Шершень», щоденної газети «Рада».

Іван Липа, син-одинак Анни та Лева Лип, народився 24 лютого 1865 року в Керчі в убогій міщанській родині нащадків козацького роду. Мати Івана походила з роду Житецьких. Початкову освіту здобув у парафіяльній школі при грецькій церкві. 1880 року в Керчі вступив до гімназії, яку закінчив 1888 року. Навчаючись у гімназії, заробляв на життя репетиторством. Потім був зарахований на медичний факультет Харківського університету, де захопився українським національним рухом. Українську мову осягнув самотужки. Читав твори Т. Шевченка, М. Драгоманова, І. Франка, видання з Галичини. Навчаючись в університеті, разом з товаришами заснував товариство «Братство тарасівців», яке, зібравшись 1891 року на могилі Тараса Шевченка в Каневі, заприсягнулося служити рідному народові. Метою своєї діяльності братство ставило визволення українського народу з-під панування Московської імперії. І тому розгортало відповідну просвітницьку й агітаційну діяльність серед студентської молоді, робітництва і селянства. Опорою у цій праці були національні революційні ідеї Тараса Шевченка. Безпосередніми засновниками Братства тарасівців, як пише Юліан Мовчан, були І. Липа, Б. Гриценко, М. Міхновський, В. Боровик. З іншого джерела довідуємося, що першими членами Брат-

ства тарасівців були М. Міхновський, С. Черняхівський, І. Липа, Б. Гринченко, М. Вороний. Так стверджує Наталя Полонська-Василенко в «Історії України» (Мюнхен, 1976 р.). Активну участь у Братстві брали також письменники Михайло Коцюбинський та Володимир Самійленко.

Навесні 1893 року царські жандарми вистежили, як тарасівці нелегально перевозили зі Львова до Харкова українські книжки. Почалися обшуки. Закінчилося тим, що Іван Липа, на той час студент п'ятого курсу, був заарештований. Відсидів 13 місяців у в'язниці, а потім був ще три роки під наглядом поліції. Але завдяки обережності, суворій конспірації членів організації царська влада так і не розкрила Братства тарасівців. Окрім Харкова, були створені й існували аж до 1898 року філії товариства в Києві, Одесі, Полтаві, Чернігові, Лубнах та інших містах.

Писати Іван Липа почав ще на 3-му курсі університету. Він – автор багатьох віршів, новел, оповідань, повістей, нарисів, казок, спогадів, літературно-критичних статей, перекладів. Його твори сповнені любові до рідної землі, пройняті вірою у духовне відродження народу. Його непокоїли болючі питання соціально-національного буття народу в період піднесення революційного руху в Росії і в Україні.

Іван Липа працював лікарем спершу на Полтавщині, а з 1902 року переїхав до Одеси, де жив до кінця 1918 року. Там продовжував і громадську та політичну діяльність. У Липи в Одесі гостювали О. Олесь, М. Вороний, Г. Хоткевич, Г. Чупринка, О. Маковей та інші громадські й політичні діячі.

Даючи оцінку ролі Івана Липи в національно-визвольній справі наприкінці XIX століття, Юліан Мовчан у статті «Іван Липа – борець за самостійну Україну» пише: «Одною з найбільших його заслуг є створення Братства тарасівців – політичної організації суспільно-національного характеру, яка своїм завданням мала не тільки обороняти суспільні й культурні права українського народу, а головне стояла на платформі національно-державної самостійності України... Братство тарасівців було першою організацією чи товариством, яке своєю головною метою поставило боротьбу за визволення України з-під російського поневолення, одночасно прагнучи повної автономії також для усіх інших наро-

дів Російської імперії та соціальної справедливості...».

Ідеї самостійництва Іван Липа проніс через усе своє життя. Він був одним із керівників Української партії самостійників-соціалістів (за словами Івана Огієнка «хвостик соціалістів» був доданий до назви через вимоги тодішнього часу). З ініціативи Івана Липи партія самостійників у 1919 році виробила перший проект української Конституції, над яким багато працював сам Липа. Він був надрукований у Львові 1920 року. Іван Липа обіймав також посаду міністра здоров'я в уряді за часів Директорії.

Політична та воєнна ситуація в Україні змусила Івана Липу із сином Юрієм покинути Київ і податися в еміграцію через Вінницю, Кам'янець-Подільський, Станіслав. Потім був у таборі для інтернованих у польському місті Тарнові. На початку 1922 року Іван Липа переїхав до Львова. З 1 березня 1922 року він оселився у Винниках як приватний лікар у простій хаті пані Марії Лазовської на вул. Шашкевича (тепер – вул. Лесі Українки). Будиночок цей зберігся і досі.

З Іваном Липою упродовж останнього року його життя спілкувався Іван Огієнко, який у

той час також проживав у Винниках. Тут Липу часто відвідували Володимир Дорошенко, Іван Шендрик, Микола Вороний.

Помер Іван Липа 13 листопада 1923 року. Поховали його на винниківському цвинтарі біля спільної стрілецької могили. Згодом син Юрій поставив на могилі пам'ятник.

Юрій Липа, на той час студент медицини, у недалекому майбутньому стане продовжувачем батькової справи. Згодом він напише «Світільника Невгасимого». Письменник, громадський діяч, лікар за фахом і лікар Української Повстанської Армії, Ю. Липа загинув мученицькою смертю від рук більшовицьких сатрапів 20 серпня 1944 року і похований на цвинтарі в селі Бунові на Яворівщині. Йому належать віщі слова: «Вільну Україну будуватиме покоління, народжене в 70-х роках».

В Керчі Іван Липа жив на вул. Мітрідатській, де його будиночок і досі зберігається. Керченське товариство «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка в 1993 році вшанувало пам'ять Івана Липи, а зараз готується відзначити 129-ту річницю від дня його народження.

«Кримська світлиця» № 4,
за 22 січня 1994 р.

Пам'ятник Іванові Липі, встановлений його сином Юрієм, на цвинтарі у Винниках неподалік могили воїнів УСС та УГА

КАЛЕНДАР КРИМУ ПО-УКРАЇНСЬКИ

ПОСТАТІ

11 Листопада 2015 Р. – близько 10:00 під час виконання планового навчального польоту в 40 км на північ від Запоріжжя розбився літак Повітряних сил ЗС України СУ-25. Загиблий пілот старший лейтенант **Єгор Большаков** народився у 1992 р. в Сімферополі. У 2014 р. скінчив Харківський університет Повітряних сил ім. Кожедуба.

13 Листопада 1937 Р. – у с. Котиківка на Івано-Франківщині народився **Остап Кіндрачук** – український кобзар, бандурист. З 1962 року навчався в Олексія Нирка, з яким наприкінці 1980-х рр. створили в Ялті товариство української мови ім. Амвросія Метлинського, пізніше реорганізоване в ялтинський осередок ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка. До 1985 р. – соліст Кримської народної капели бандуристів ім. Степана Руданського. Працював у ялтинському морському порту, був капітаном «Комети» на маршрутах Ялта-Одеса та Ялта-Сочі. З 1993 року, втративши роботу, почав грати на вулиці. Дослідник кобзарства України, Криму та Кубані. У його репертуарі – народні думи, історичні та народні пісні, пісні про сьогодення, впорядковані у хронологічному порядку. Виконує окремі пісні різними мовами. Учасник міжнародних фестивалів у Польщі, Німеччині, Чехії. В Україні грає в Києві, Ялті, Одесі, Львові та інших містах. Знімався у серіалі «Роксолана» (1996, Укртелефільм).

Остап Кіндрачук з сином Назаром, газета «Курортний Крим», 8 лютого 1992 р.

15 Листопада 1981 Р. – у Керчі народився **Сергій Кемський** – Герой України з Небесної Сотні. Загинув 20 лютого 2014 р. під час Революції Гідності від пострілу снайпера в шию на вулиці Інститутській у Києві.

16 Листопада 1876 Р. – у селищі Байдарські Ворота (Велика Ялта) народився **Михайло Тимофійович Русіян** – полковник Армії УНР. З 8 січня 1918 р. – інспектор артилерії укрainізованого 5-го Кавказького корпусу, з 23 травня 1918 р. – начальник 123-ї артилерійської бригади Армії Української Держави, з 10 жовтня 1918 р. – командир 44-го легкого гарматного полку Армії Української Держави, з 10 грудня 1918 р. – помічник командира 15-го важкого гарматного полку військ Директорії. З січня 1919 р. – інспектор артилерії Катеринославського Коша Дієвої армії УНР, з середни квітня – командир Холмської артилерійської бригади Дієвої армії УНР, з 27 травня – референт з артилерійських справ 2-го товарища військового міністра УНР та начальник управління постачання Головного артилерійського управління УНР. З 19 березня 1920 р. – начальник Артилерійської управи Військового міністерства УНР, з 6 червня – в.о. начальника головної управи постачання Військового міні-

стерства УНР. Незабаром за фінансові зловживання був засуджений до арештантських рот, однак покарання не відбував. Подальша доля невідома.

18 Листопада 2001 Р. – помер **Михайло Масютко** – український письменник, правозахисник. Мешкав під Севастополем та в Феодосії. Політичний в'язень із числа шістдесятників.

19 Листопада 1972 Р. – в домівці доньки в с. Холмівка Бахчисарайського району помер **Євген Адамцевич** – бандурист, віртуозний виконавець українських народних історичних пісень, творець «Запорозького маршу».

ПОДІЇ

12 Листопада 1927 Р. – Кримський обласний комітет ВКП(б) отримує доповідну записку від наркомату освіти РРФСР, у якій зазначалося: «Зовсім не ведеться робота серед українців, які складають групу в 51519 чоловік і не мають жодної національної школи». Йшлося переважно про мешканців сіл.

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ

Світлана Тараторіна народилася у 1982 році, виросла у Криму, в Роздольному. Вищу освіту здобула в НПУ ім. Драгоманова в Києві, отримала диплом магістра філології. Спеціаліст з масових комунікацій. У 1999 році стала дипломантом конкурсу «Ми – діти твої, Україно!», що проводився «Кримською світлицею», її твори неодноразово друкувалися на шпальтах нашої газети. Нині мешкає в Києві, працювала на телебаченні. Пропонуємо увазі наших читачів написане цього року оповідання автора, яке публікується вперше.

ЕНЦЕЛАД

СВІТЛАНА
ТАРАТОРИНА

Внутрішній скафандр вкриває тіло, наче друга шкіра, змушує забувати про холод. Навіть у Куполі температура піднімається не вище мінус 5. Цілоком достатньо для виживання.

– Під льодом сьогодні плюс один. Дивися не упрій, – Кір Братов перевіряє системи зовнішнього скафандра. Я відчуваю тремтіння у руках, облизую холодні пересохлі губи. Більше сотні занурень, а я так і не можу позбутися хвилювання. Кір закриває капсулу, стукає по склу і підіймає великого пальця. Я

киваю у відповідь. На обличчі напарника розцвітає безтурботна посмішка. На рахунок «три» капсула провалюється у тунель. Два кілометри льоду пролітають за мить. Фізично не відчуваю зупинку. Але якась прадавня ділянка гіпофіза сигналізує, що вже у воді.

Вмикається автоматичне світло. Темрява відступає. Капсульні вогні пробивають товщу води. Десять метрів фіксую льоду помітне коливання. Так дихає наш сусід 38-й гейзер. Білий дим кінчиками пальців торкається льодової стелі. Я спрямовую промінь. Лід спалахує смарагдовим.

– Як водичка, Кет? – розбиває тишу голос Кіра. – 36-й веселиться. Сьогодні викине струмись. Але, думаю, встигнеш. До речі, Кет, як тобі так щастить? – він сміється, – жодного разу не потрапляла на серйозну активність гейзерів?

Я згадую побиту капсулу, коли ми ледь встигли витягнути Братова. Тоді стокілометровий струмінь 36-го льоду не зруйнував станцію. Кір жартує, що не сподобався «рибкам», і тепер досліджує аномальну геоактивність лише з поверхні.

Підводний океан Енцелада – суцільна загадка. Досі невідомо, чому все життя зосереджено на ста кілометрах у воді під Тигровими смугами.

– Гей, Кет, – Кір замирає, я чую клацання застібок, – 5 км, готуй вудки. І, так, я знаю, що пообіцяв називати тебе Катериною. – Знову натужне сопіння: – Гей, Катерино Винник, готуйся до зустрічі з позаземним життям!

– Привіт золотим рибкам... – черговий жарт тоне

у перешкодах. Так завжди, коли вони наближаються. Я приглушую світло і намагаюся розслабитися.

Вперше життя на Енцеладі зафіксував айсфін. Людство ошелешено розглядало фото дивовижних глибоководних істот. Їх одразу назвали енцеладісками, за подібність до земних глибоководних – Eulagisca gigantea. На такі складні форми ніхто не очікував. Псевдоніматоди мали десятисантиметрове пласке тіло, оточене золотим луско-пір'ям, сліпу «голову» з непропорційно великими щелепами і чотирма гострими іклами. Вчені ламали голови: як вони змогли вижити у крижаному пеклі так далеко від Сонця і чому в океані не виявили інших створінь. Нарешті відправили нас.

Єдине, що ми знайшли, окрім «рибок», – дивних археїв – їх безперечно протоформу. Зате повсюдно: в океані, на поверхні, у найщільнішому поясі Сатурна – Е, який формують викиди гейзерів. Але більше нічого. Кір жартував, що зубаті тварини зжерли конкурентів.

Незвичайну живучість археїв урівноважувала неймовірна крихкість «рибок». Будь-яка спроба дослідити енцеладіску на поверхні закінчувалася руйнацією тканин. Але найбільше вразило інше – ми їх зацікавили.

Я відпустила важелі. Щупальця капсули безвільно повисли. Швидше відчула, ніж побачила, як перше золотисте тільце наблизилось до скла. Огидна «рибка» зависла на рівні обличчя, вигинаючись у такт води. За мить їх було кілька тисяч. Моя капсула перетворилася на галопагоський риф, обліплений життям.

«Рибки» завжди реагують на мою появу. Але жодним чином на досліді. Струм, спрямовані хвилі, вприскування земних органічних молекул – навіть не зауважили. Кір запропонував «підгодувати» їх нашою їжею. Вирішили не узгоджувати із Землею дивний експеримент і викинули до «рибної» хмарки пошматований білковий брикет. Намарно.

– Може, тобі здається, що вони реагують? – реготав Кір. – Може, це лише імітація складаного життя? Колонія археїв збилася у «рибку», а ми приймаємо її за цільний організм. Якщо чесно, не уявляю істоту, щоб змогла жити на планеті вічного льоду і темряви.

Я подивилася на Кіра, але змовчала. У Сонячній системі є одна така – з непереборною силою до життя і завоювань – і це людина.

Ліва рука капсули обережно випросталася. Хмара «рибок» здригнулася, але залишилася на місці. Ми добре вивчили одне одне. Вони знають, що я – не загроза. «Знають»? Може, Кір має рацію, я занадто їх

олюднюю чи просто божевільно так давно без Сонця. Цікаво, як вони відреагують на сьогоднішній секретний подаруночок?

Рука виприскує пробу. П'ять мілілітрів моєї крові зависають у холодному океані. Камерою бачу, як темна крапля пускає пагони. «Рибки» дають місце. Ніби з цікавістю спостерігають за новим фокусом. Нарешті одна золотисте тільце наблизилось до скла. Огидна «рибка» зависла на рівні обличчя, вигинаючись у такт води. За мить їх було кілька тисяч. Моя капсула перетворилася на галопагоський риф, обліплений життям.

– Катю, прийом! – кричить Кір. – Щось не те. 36-й ожив. Фіксує аномальну активність. 40-й, 56-й, 100-й, ого навіть 88-й. Зараз вибухне Александрія! І Багдад! Катю, треба підійматися. Негайно!

Але я більше не чую. Уявляю одночасний вибух гейзерів. Незліченна кількість оновлених археїв вирветься з-під льоду, осяде на поверхні Енцелада, засіє пояс Е, досягне Сатурна, запліднить інші супутники. Полножена на життєдайну силу людини, розповсюдиться Сонячною системою. Виживає той, хто завойовує.

Я відчуваю страх Кіра, біль від проникнення у тіло мільйонів щелеп і одночаснеймовірний захват. Дивовижне переродження. Кір має рацію – це колонія, і я стаю її частиною. Кожна молекула мого тіла дістанеться новому виду, який обов'язково досягне Землі. Нарешті побачу Сонце, а може, й інші зірки.

Життя – це експансія. Здатне існувати у темряві, але завжди прагнути світла.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

ПРО НАБОЛІЛЕ ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ПО ТОМУ...

У далекому 1994 році Герой України, відомий український дисидент, громадський діяч, співзасновник Української Гельсінської групи, народний депутат України Левко Лук'яненко дав ексклюзивне інтерв'ю нашій газеті. Йшлося в ньому про політичну ситуацію, що склалася на той час у Криму, а також про проблеми, з якими стикнулося кримське населення після виборів президента на півострові, і шляхи їх вирішення. Через більш ніж 20 років Левко Григорович зголосився дати ще одне інтерв'ю нашому ви-

данню, в якому поговорили про минуле і сьогодення, про причини, які, на його думку, призвели до анексії Криму...

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета

Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913/ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ШЕКУН
Головний редактор
Віктор Мерджинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову. Зміст газети поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 3.0, якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету

Передплатна ціна на 2017 р.:
1 місяць – 12,44 грн.;
півріччя – 74,64 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонемента.

Передплатний індекс

90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

